

# ZAKYNTHION ΜΕΝΗΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ

## ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΣΑΚΑΣΙΑΝΟΥ

ΕΤΟΣ Α'. | ΙΟΥΝΙΟΣ 1875. | ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ Ι.

### ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ

(Συνίχ. ἵδε φυλλ. Ζ'.)

#### ΣΚΗΝΗ Α'.

‘Ο κῆπος τῆς Μορῆς

Απὸ τοῦ ἐνδέ μέρους ἴκτείνεται παρὰ μιᾷ πλευρῶν τοῦ σίκοδομήματος. Τὸ λοιπὸν μέρη πράσσοσται ὑπὸ ὑψηλοῦ τοίχου, κεκαλυμμένης καὶ ἔνδεν ὑπὸ κισσοῦ, ὑπὸ ἐρυθροῦ κληματίδος καὶ λάσπην. Εἰς τὸ έάδος τοῦ Βερνάρδου, οὐ νόμισμα οὐδὲ δημοσία γέδον. Πλησιάζει η ἀστὴ τοῦ ἡλίου.

#### ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ

Οὐ ἄνηρ οὗτος πεντηκοντάτης κέκτηται ήρά-  
μα, πρόσωπον κανονικὸν, σχεδὸν ἀξιού-  
μενος καὶ πνέον τιμιότητα. Φερεῖ τὰ συγή-  
κοσμιώτατα ιμάτιά του· παρατηρεῖ ἱν τοῦ  
νεραράν φρεσκιγέναν ὑποτονύμων κατά-  
λεπτὸν καιρὸν μετ' ἡχηρᾶς τῷντος τὸ ἀκό-  
μα. Φαίνεται βραχιός δὲ τοῦτο πράττει  
οὐδεκατέσσερας σκέψεις.)

Τοῦ Βασιλειὰ τὸ στράτευμα (1)  
Ἐφευγε τρομασμένο,  
Γιατὶ ἵ τὴ μάχη τὴ υτερνή  
Τὸ εἶχαν νικημένο.  
• • • • • • • • • •

(Ἀναστέλλει ἐπ' ὀλίγον τὸ φόμα δπως πε-  
ρατηρήσῃ ἔτερον δίγδρον, ἐξ οὐ ἐκβάλλει ἔγ-  
τομά τινα ἂπερ ὀργίλως ρίπτει ἐπὶ τοῦ ἰδάφους  
καὶ πατεῖ.)

Ἄπ' τὴ σκηνὴ του δ Βασιλειάς  
Φαύγει καὶ πάει ἵ τὰ ξένα  
Μονάχος τρέλει δ δύστυχος  
Μὲ σύντροφον κανένα.

Άπὸ τὸν κόπο δὲν μπορεῖ  
Τ' ἄτι νὰ κυβερνήσῃ,  
Τ' ἀφίνει μόνο νὰ τραβᾶ  
Τὸ δρόμο ποὺ θελήσῃ.

(Ἀναστέλλει ἐκ γένου τὸ φόμα, καὶ θοτατεῖ φέρ-  
μαν.)

## ΣΚΗΝΗ Ε'.

Ο Λαυρέντιος καὶ ὁ ρηθεῖς.

(Ο Λαυρέντιος εἶναι σχεδὸν τεσσαρακοντούσης, λευκὸς, εὐκίνητος, ἀτημιλῆτος δὲ λίγον. Ή φυσιογνωμία του ἐκφέρει οὐχὶ καὶ εἰνὴν νοημοσύνην ἡγωμένην μετὰ κουφονίας. Εἰσερχόμενος ἔχει γκλίδες συνενούσης τὴν μονὴν μετὰ τοῦ κήπου, κειρονομεῖ καὶ πηδᾶ ἐκ χαρᾶς ἑξακολουθῶν ἐν ψευδοφωνίᾳ τὸ διακοπέν τῷ σματικῷ)

Απὸ τὴν λύπην δὲ βασιλείας  
Τὰ λογικά του χάνει . . . .

ΛΑΤΡ. Εἴμπρδες, κουμπάρε, ἐμπρδες, καὶ ἐγὼ σοῦ βασιτῶ σουλτάρα! Μὰ τὴν Παναγία τοῦ Πιλάρ, σοῦ δρκίζομαι ὅτι αὐτὴ εἶναι μίσα ἀπὸ τὰς ὡραιοτέρας ἡμέρας τῆς ζωῆς μου. Νὰ μὲ πάρη διάβολος, ἐὰν σήμερον δὲν σημάνω τοὺς κώδωνας πανηγυριστικά.

ΒΕΡΝ. (Βαθέως συγκεκινημένος) Λαυρέντιες μου! (περιπτέσσουσιν ἀλλήλους μετὰ τῆς ἐγκαρδιωτέρας ἀγάπης) ΛΑΤΡ. Ω πόσην χαρὰν αἰσθάνομαι! Ο Θεὸς ἡζεύρει πόσον ἀνυπομόνως σὲ περιέμενον! Άπὸ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεώς σου,—εἶναι τώρα τεσσαράκοντα τέσσαρες ἡμέραι, δὲν εἶναι ἀληθές;—δὲν ἔλειψα νὰ ἔρχωμαι ἐδῶ κάθε πρωῒ καὶ ἔσπερας διὰ νὰ ἴδω ἐὰν εἰχεις ἐπιστρέψει.

ΒΕΡΝ. Τὸ ἡζεύρω καὶ τὸ ἐφρανταζόμην, διότι γνωρίζω τὴν καρδίαν σου. Μὲν σήμερον τὸ πρωτὶ δὲν ἔρχεσθαι ἐδῶ, θείεις μὲ ίδει ἐντὸς δλίγου εἰς τὴν οἰκίαν σου. Σὲ παρακαλῶ δὲ νὰ μὲ συγχωρήσῃς ἐὰν δὲν σοι ἀνήγγειλα ἐγὼ δὲν ίδιος τὴν ἀναχώρησιν μου. Άλλὰ τί θέλεις; Κάθως ξουσας ἀπὸ τὴν Κάρμινδην μου, φθάνει ἀπροσδοκήτως δόδιοπόρος τις ἔξ Ανδραίουσίας διὰ νὰ μοι ἀναγγείλῃ ὅτι ὁ γέρων μητρικός μου θεῖος ἐφημέριος εἰς Κορδόβαν, δὲ ποτὲ δὲν ἔφροντισε δὲ ἐμὲ, ἔπειτε τὰ λοισθια, καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ μὲ ἵδη πρὶν μεταβῇ εἰς τὸν Κύριον. Τρέχω εὐθὺς εἰς τοῦ ἥγουμένου, τοῦ ζητῶ ἀδειαν δι᾽ δλίγας ἑδομάδας, καὶ λα-

βών αὐτὴν ἄνευ δυσκολίας ἕπει τὸν ἄγιον ἀνθρώπον, πηδῶ ἐπάνω εἰς τὸ ἀξιόλογο μουλάρι μου, καὶ μία νὰ δάσος οὐδὲς καὶ εἰς τὴν Κορδόβαν. Κατὰ δυοτεχίαν ἔχασα τὸν θείον μου, ἀλλ’ ἐκεῖ δισα κάμποσα δουκάτα, τὰ δποτὶ λαβεῖ τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ ἀφίσῃ, καὶ τὰ δποτὶ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἦλθον εἰς τὸ ὄραν! Εἰξώδεισα μερικὰ νομίσματα διὰ ν’ ἀγοράσω κάτι τι διὰ τὰ τέκνα μου καὶ διὰ τὸν ἀνάδεκτόν μου, (διατρέψας μειδιᾶ ἀπὸ χαράρ) καὶ ἐπριμηθέντην πρᾶγμα πολὺ διὰ τὸν καπον’ δένδρα, σπανιώτατα ἀκρην καὶ εἰς τοὺς τόπους μας, μὲ δῆλα ματιά δάση τῶν καρπορόδρων φυτῶν, σπαρεῖσένων λαχανικῶν, τὰ δποτὰ ήμεις ή πρωτοφάγωμεν’ δλόκληνα σακκία ἀπρίζας καὶ ἀπὸ δσπρια, [ἄλλα ποάγματα περιφημα, ἀξιόλογα ἐργαλεῖα καὶ ἀρκετοὺς θολβούς πολυτίμιους ἀνθέων τὰ δποτὶ θὰ έλαστήσουν διὰ τὸν βούδην τῆς Παναγίας. Τοῦτο τὸ ἔξοδο μολονότι δχι μικρὸν, τὸ ἔκαμα διλογαριασμόν μου καὶ μὲ τὴν μηγαλητέραν εὐχαριστησιν.]

ΛΑΤΡ. Καταλαμάγνω. Σὲ παρεκίνησεν ἀγάπην τῆς τέχνης σου. Οἱ καρποί, λάχανα, τὰ ἀνθή δὲν εἶναι, δχι, οἱ καδωνες! (μετά τινος κατηγορίας).

ΒΕΡΝ. Πρόσθεσε εἰς τὴν ἀγάπην της τέχνης τὸ αἰσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης. Οἱ καλοί μας κύριοι ἀγαποῦν πολὺ λαχανικά.. .

ΛΑΤΡ. Οταν μάλιστα τὰ συντροφέων μὲ μοσχαρίσιον κρέας, μὲ δρινόπολια καὶ μὲ δψάρια.

ΒΕΡΝ. Καὶ ἐπειδὴ πάντοτε μὲ ἐμείς κειρίσθησαν μὲ μεγάλην καλωσύνην, θεία νά τοὺς ὑπηρετῶ πάντοτε ὡς ἡμέτον καλήτερα. Καὶ ἐπειτα δὲν θὰ ὠφεληθεῖ ἐγὼ ἀπὸ τὴν πωλήσιν τοῦ μερίδιου μου;

ΛΑΤΡ. Σὲ θαυμάζω, Βερνάρδε, Σὺ δὲν καὶ πάντοτε πολὺ περισσότερον ἀπὸ διῆλαβες.

ΒΕΡΝ. Εντὸς πέντε ἔξ ημερῶν σεριμένω τὸ μεγαλήτερον φορτίον, τὸ

ποιος δὲν θήλεισα νὰ σύρω μαζῆ μου, και τὸ δποῖον δ ἀγαπημένος σου, δ Λεονάρδος μου, δὲν θλέπει τὴν ὥραν νὰ ὑπάγῃ νὰ προϋπαντήσῃ. Τὸ καῦμένο! Μολονότι δὲν εἶναι περισσότερον ἀπὸ εἴκοσι ἑτᾶν, μὲν ἀντικατέστησε ἀξιόλογα δύον καιρὸν ἔχειψα.

ΔΑΤΡ. Εἰς ποῖον τὸ λέγεις; Δὲν ὑπῆρχα ἐγὼ μάρτυς τῆς ἀγχιονίας του, τῆς φιλοπονίας του; Ο Θεός νὰ σου τὸν φυλάττῃ ἀπὸ παντὸς κινδύνου! Οὐδεὶς δύναται νὰ καυχηθῇ διτὶ ἔχει υἱὸν τοοῦτον! Ήραῖος καὶ εὑρωστος ὡς ἦτο οὗτοις δ Σιδ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν, οἵναι ταπεινόφρων καὶ εὐπειθής ὡς κόρης! τὸ λέγει η παροιμία. Κατὰ τὸν πατέρα καὶ τὸ παιδί.

ΒΕΡΝ. Καλωσύνη σου, Λαυρέντιε!

ΔΑΤΡ. Δὲν εἶναι καλωσύνη, εἶναι καθαρὰ ἀλήθεια. Ἐλα νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ ἐκ τούτου, διότι ἐνθυμήθης τὸ τέκνον μου! (τὸν ἐραγκαλίζεται ἐπαγειλημένως) Λαμπρά! Λαμπρά! Ήμεις οἱ δυστυχεῖς ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, έαν δὲν ἔχωμεν τίτλους καὶ πλούτη, χαίρομεν τούλαχιστον τὴν γλυκεῖαν καὶ ιερὰν φιλίαν, ητις ἀξέχει πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὴν εὐγένειαν καὶ ἀπὸ τὰ λεπτά, πολὺ περισσότερον ἀπὸ δ, τι διπάρχει εἰς τὸν κόσμον; δὲν μᾶς καθιστᾷ ἄρα γε ἀδελφοὺς ὡς τους ἀγγέλους εἰς τὸν παραδεισόν. δὲν μᾶς παρηγορεῖ ἄρα γε ἀπὸ πάντα κόπον, ἀπὸ πᾶσαν λύπην; Παρατήρησον τοὺς προύχοντάς μας, οἵτινες δὲν ἀγαπῶσι κανένα καὶ τοὺς δούλους κανεὶς ἀγαπᾶ! Παρατήρησον πόσους εἶναι μελαγχολικοὶ καὶ σκυθρωποὶ ψευτέρα ἀπὸ τὸ παλαιὸν ξυλοκρέβατον τοῦ μοναστηρίου!

ΒΕΡΝ. Πρόσεχε, Λαυρέντιε! Εἶναι χρέος και φρόνησις ἐνταντῷ νὰ σέβεται τις τοὺς ἀνωτέρους του!

ΔΑΤΡ. Άλλ' αὐτοὶ πάντοτε ἐμίσησαν τοὺς κατωτέρους των, και κατὰ συνέπειαν ήμεις δὲν ἡμποροῦμεν νὰ τοὺς σεβισθῶμεν. Και αὐτὸς δ πατήρ Φερνάρδος, δ ἀξιόλογος ἐκεῖνος ἄνθρωπος, δισ-

τις ἀνέγνωσε τόσα Βιβλία, ἔλεγε προχθές εἰς τὸ ἱεροφυλάκιον εἰς ἄλλους δύο νέους καλογήρους φίλους του ὅτι πρὸ 36 ἐτῶν οἱ εὐγενεῖς ὑποστηρίζοντες τὴν ἔξουσίαν δπως διατηρήσωσι τὰ δεσποτικὰ προνόμια των παρεμπόδισαν τὴν πραγματοποίησιν τῶν μεταρρυθμίσεων ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἐξησφάλιζον τὰς ἀλευθερίας τῆς Ἰσπανίας. Τοῦτο ἔλεγεν ἔξυμνῶν δι' εὐγλώττων λέξεων τὸν μέγαν ἥρωα τοῦ Τολέδου καὶ τὴν ἐνδοξὸν χήραν του (2), τὴν δποίαν δὲν δυνομάζω ἀγίαν, διότι μοὶ φαίνεται ὀλίγον, ἀλλά... ΒΕΡ. (μετὰ μεγάλης ἀησυχίας καὶ λαμβάνωρ εἰς τὰς χειράς του τὴν τοῦ Λαυρεντίου.) Ἄρκει, ἄρκει, Λαυρέντιε. Αὐταὶ εἶναι ὑπερβολαὶ, γίνεται ἀνοησίαι. Οἱ εὐγενεῖς δὲν ἐπολέμουσι τὰ καλὰ καὶ τὰ ὠφέλιμα· ὡργίσθησαν δὲ μόνον, δταὶ αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ ὄχλου ὑπερέβησαν πᾶν δριόν λογικότητος καὶ δικαιοσύνης. Μή, δι' ἀγάπην τοῦ Θεοῦ! μὴ ἐπαναλάβης εἰς κάνενα αὐτὰς τὰς δμιλίας! Θὰ ἐκινδύνευες οὐδὲ τίδιος, καὶ θὰ ἔβλαπτες σπουδαῖως, έαν η συμφορὰ δὲν ἐπίκειται ἡδη ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, τὸν πτωχὸν πατέρα Φερνάρδον, δστις δὲν ἔχει οὔτε κόκκον φρονήσεως ἐκτὸς δὲ τούτου, θὰ ἔβλαπτες τοὺς ἄλλους δύο, έαν δὲν ἦναι, ὡς φαίνεται πιθανώτατον, δύο κατάσκοποι. Η ὑπεροχὴ διπήρει καὶ θὰ διπάρχῃ πάντοτε, καὶ ἐνώπιον αὐτῆς πρέπει νὰ κλίνωμεν τὴν κεφαλήν. Ήμεις οἱ χυδαῖοι, ἀμαθεῖς καὶ αύθιδεις, διχονοοῦντες, ἀστατοί, φθονεροί, εὐκόλως ἀποδειλιῶντες, πῶς ἡμποροῦμεν νὰ φέσωμεν τίποτε εἰς καλὸν πέρας; Ήμεις ἐγενήθημεν μόνον διὰ νὰ διπάκουωμεν, καὶ θεοβιώθητι, Λαυρέντιε, δτι καλλίτερη ὑπακούει κανεὶς τοὺς ἀνωτέρους του, παρὰ τοὺς δμοῖους του. (3)

ΔΑΤΡ. Καὶ τι ἔχουν αὐτοὶ οἱ ἀνώτεροι περισσότερα ἀπὸ δμᾶς; (μετ' ὀργῆς) ΒΕΡ. Εἶχουσιν ὅλα ἐκεῖνα τὰ δποῖα λείποντα εἰς δμᾶς τὰ πλούτη, τὸ σεβαστὸν πλεονέκτημα τῆς καταγωγῆς, τὴν ἐνότητα τῆς ἐνεργείας . . .

**ΑΑΤ.** (*μετ' εἰρωγείας*) Χωρὶς κανένα  
ζειγχον συνειδήσεως, έννοεῖται.

**ΒΕΡ.** (*θερπω τὸν ὄμονον του*) Ξέ-  
χουν τὴν καρτερίαν, τὴν εὐστάθειαν  
τῶν ἰδεῶν, πολλὴν μάθησιν . . .

**ΑΑΤ.** (*μετ' ἀγαρακήσεως*) Πολλὴν δὲν  
πιστεύω. Διατί λοιπὸν δὲν ἀπεφάσισαν  
ποτὲ νὰ τὴν μεταδώσωσι καὶ εἰς ἡμᾶς,  
εἴτινες ἔχομεν περισσότερον πνεῦμα ἀπ'  
αὐτούς; . . .

**ΒΕΡ.** Διότι ἀναγκαζόμενοι νὰ κερδί-  
ζωμεν τὸν ἄρτον δι' ἀνελλιποῦς ἐργα-  
σίας, στερούμεθα τοῦ καταλλῆλου και-  
ροῦ δικαὶος ἀποκτήσωμεν τὸ παραμικρὸν  
μέρος τῶν γνώσεων, τὰς δύοις εὐκόλως  
δύνανται νὰ ἀποκτήσωσιν οἱ ὑπὸ τῆς  
τύχης εὐνοούμενοι. Εἶγὼ σὲ παρα-  
καλῶ πάλιν, μάλιστα σ' ἑξορκίζω—  
ἰδὲ ἀν σ' ἀγαπῶ ἀληθῶς!—δχι μόνον,  
ῶς σὲ ἔλεγον πρὸ δλίγου, νὰ μὴ ἔξε-  
τάζῃς πράγματα, τὰ δύοις καίουν ὡς  
πεπυρακτωμένον σίδηρον τὸν ἀδύνατον δ  
δύοις τὸ ἔγγίζει, ἀλλ' οὔτε καν νὰ  
τὰ στοχάζεσαι, διότι πικραίνεται ἀνωφε-  
λῶς. Εἰπέ μοι δὲν σὲ ἀρκοῦσι πλέον  
αἱ ἥδοναι τῆς φιλίας, τὴν δύοις τόσον  
φρονίμως θεωρεῖς οὐδὲν διδίος ἀνωτέραν πά-  
σοις ἀλλοις εὐτυχίαις; Ήτως θὰ εἴπῃς  
ὅτι: ἔγώ, δ φίλος σου, δ ἀδελφός σου,  
δὲν ἔχω καμμίαν ἀρετὴν, ἀλλ' ἡ ἀγάπη  
μου διὰ σὲ (*μετ' ἄκρας πιριπαθείας*)  
είναι τόσον μεγάλη, ὡστε δύνανται νὰ  
θεωρηθῇ ἀρετὴ. Δὲν σοι ἀρκοῦν αἱ οἰκο-  
γενειακαὶ γλυκύτητες, τὰς δύοις τόσοις  
καὶ τόσοις ἀρχοντες δὲν δύνανται νὰ  
ἀπολαύσωσιν;

**ΔΑΤ.** (*δρμᾶ πρὸς τὸν Βερράρδον, καὶ  
ἀσπάζεται διὰ τῆς βίας τὴν χειρά-  
τουν.*) Δὲν ἔχεις καμμίαν ἀρετὴν! Δὲν  
ἔχεις καμμίαν ἀρετὴν! Εἶγὼ δὲν είμαι  
ἄξιος οὔτε νὰ σὲ θεωρήσω κατὰ πρόσωπον.  
Ἐάν ἡ οἰκογένειά μου δὲν ἡμπορῇ πολὺ  
νὰ μὲ παρηγορήσῃ, τόσον μὲ παρηγο-  
ρεῖς οὐ, ὡστε πρέπει νὰ θεωροῦμαι δ  
εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ  
τοῦτο δὲν θὰ ἀντιλλασσον τὴν ἀθλίαν  
μου θέσιν οὔτε μὲ ἐκείνην τῶν καλογή-  
ρων μας, τεῦ; δύοις χιλιάκις ἐφθόνησα,

διότι τοὺς βλέπω πάντοτε ἡσύχους  
εὐτυχεῖς, καὶ σχεδὸν δῆλους παχεῖς καὶ  
στρογγόλους ὡς τὰ προσύζαστά γουρού-  
νόπουλα, τὰ δύοις τόσον ἀρέσουν ψι-  
μένα εἰς τὸν ἡγούμενον.

**ΒΕΡ.** Εἰλαφρόμυσαλε! Εὖν αὐτοὶ οἱ Ἕ-  
γιοι ἀνθρωποι εἰναι εὐτυχεῖς, τοῦτο  
συμβέβηναι, διότι, ἐκτὸς ἵσως ἀσημάντο  
μειοψηφίας, εἰναι δῆλοι καλοὶ. Σὲ θεωρεῖ-  
ται εἰναι καλοὶ· καὶ ἡ καλωσύνη, Αυ-  
ρέντιε, συντελεῖ μεγάλως τόσον εἰς τὸ  
ὑγείαν τοῦ σώματος ὃσον εἰς ἐκείνην τοῦ  
πνεύματος. Η ζωὴ των εἰναι συνεχής  
προσευχὴ εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐκείνων, οἱ  
τινες ποτὲ δὲν προσεύχονται οὔτε δὲ  
έκαυτοὺς οὔτε διὰ τοὺς ἄλλους.

**ΑΑΤ.** Εἴγω δῆμως θὰ ἐπροτίμων  
προσεύχωμαι τὸ διπλάσιον ἀπ' αὐτοὺς  
καθήμενος, ὡς αὐτοὶ, εἰς ἀνετον σταθ-  
δίον, μὲ καλὰς μαλλίνας περικνημίδια  
τὸν χειμῶνα καὶ ἀξιόλογον γεῦμα  
τὸν στόμαχον, παρὰ νὰ σάρω δι' ὀλίγο  
*maravedis* τὴν ἡμέραν τὰ σχοινία τῶν  
κωδώνων, νὰ σαρώνω τὴν ἐκκλησίαν κα-  
θε πρωῒ, νὰ καθαρίζω κάθε σάββατο  
τοὺς κηροστάτας καὶ τοὺς πολυελαῖους, να  
νὰ ἐτοιμάζω ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν φακὴ  
καὶ τὴν μπολτρίδα τοῦ ιεροκόμου. Αλ-  
λούμονον ἔαν κακόποτε δὲν μ' ἐβοήθει  
γενναιότης σου! . . .

**ΒΕΡ.** (*ταχέως*) Μὴ λέγης τίποτε πι-  
ρὶ τούτου· ἀλλ' δῆλοι δὲν ἡξεύρουν  
προσεύχωνται ὡς αὐτοὶ οἱ καλόγηροι.

**ΑΑΤ.** Άληθεια! Εἴγω, π. χ. δὲν ἡξεύ-  
ρω παρὰ τὸ Πάτερ ἡμῶν, τὸ δόποιο  
φαίνεται διτὶ δὲν ἀρκεῖ, καὶ ἀπὸ τ' ἀλ-  
λο μέρος δὲν ἡξεύρω ν' ἀναγινώσκω.  
Οπωδήποτε αὐτοὶ οἱ ἀνθρωποι ζῶσι  
εὐτυχέστατοι. Πρέπει δὲ νὰ ἔναι μεγά-  
λη διασκέδασις δι' αὐτοὺς ἡ ψιλο-  
μωδία των αὐτοὶ ψάλλουν τροπάρια,  
καθὼς ἡμεῖς τραγούδια.

**ΒΕΡ.** (*σειωτ τὴν κεφαλὴν καὶ κρύπτων  
μεσίδιαμα*) Μόνον ἔφετος, δτε ἡ Αότοι  
Μεγαλειότης ἔζησε παντοτε μὲ αὐτοὺς  
οἱ ἄγιοι οὔτοι ιερωμένοι φένονται δηλί-  
γοντας τεταραγμένοι καὶ ἀμήχανοι. Πρέ-  
πει νὰ ἔναι θεωρίων μεγάλη συστολή. . .

ἀφ' ἑτέρου οἱ ἀδιάκοποι ἔκεινοι τύποι τῆς αὐλῆς . . . ;

ΑΑΤ. Παράδοξον νὰ κλίνῃ τις τὸ γόνυ ἐνώπιον ἐνὸς δοτις ἥλθεν ἐδῶ διὰ νὰ ἐξιλέωσῃ τὰς ἀμαρτίας τοῦ! . . .

ΒΕΡ. Οἱ ἄνθρωποι δὲν χάνει ποτὲ τὸ ἀξιωμά του, Λαυρέντιε, καὶ τὸ ἰδικόν<sup>τού</sup> εἶναι ἀρκετὰ ὑψηλόν: κατὰ πρῶτον διήρχετο τούλαχιστον τὸν καιρὸν του μὲ τὸν μηχανικό, καὶ διεσκέδαζεν ἀλλοτρόπως. (4)

ΔΑΤ. Παρετηρήσας, Βερνάρδε, πῶς φθάρεται ὑμέραν παρ' ὑμέραν; Οσάκις τὸν ἀπαντῶ, ἀνατριχιάζω ώς νὰ ἔβλεπαι ἐμπρός μου βρυκόλακα, δὲ φθαλμός του φαίνεται ὑάλινος, θεωρεῖ προσεκτικῶς, καὶ ὅμως φαίνεται διὰ δὲν βλέπει.

ΒΕΡ. Βλέπει καλλιστα, ἀλλ' ἡ ποδάγρα εἶναι τρομερὰ ἀσθένεια, καὶ ἀπὸ μῆνας ὑποφέρει πολὺ περισσότερον ἀπὸ πρωτά.

ΔΑΤ. Λέγουσιν διὰ δταν ἵτο νέος, ἵτον ὁραῖος καὶ εὔρωστος ἄνθρωπος.

ΒΕΡ. Οἱ μακαρίτης ἀδελφός μου Αμβρόσιος, δὲ δποῖος ὑπῆγε μίαν φοράν εἰς Τολέδον διὰ μίαν του ὑπόθεσιν μᾶς ἐλεγον διὰ δεσποινές Κάρολος, (5) δὲ δποῖος τότε εὑρίσκετο ἐκεὶ ὅπως προσδρεύσῃ τὴν Βουλὴν τῆς Καστιλίας, ἀδείκνυε μεγάλην δύναμιν ώς ἐκ τῆς ἐπιτυχοῦς κατασκευῆς τοῦ σωματός του. εἰχε βλέψιμα κεραυνοθόλεν, οὐστηρὸν ὕρος καὶ ἔκτοτε, δηλ. κατὰ τὴν ὥλικίαν 25 ἑτῶν, ὑπέφερε πολὺ ἀπὸ τὴν ποδάγραν.

ΔΑΤ. Λυπηροὶ λογισμοὶ, καὶ καθεστεχαὶ ἐπασχολήσεις ώς ἐπὶ τὸ πλεστον! . . . Εἰς τὸν διάβολον τοιαύτη ζωὴ! Καλήτερα νὰ καλλιεργῇ τις τὸν κῆπον ώς σὺ καὶ νὰ κρούῃ τοὺς κώδωνας ώς ἔγω! Ἀλλ' εἰπέ μοι, δὲ ἀδελφός σου δὲν σοὶ διηγήθη τίποτε περισσότες; Πόσον μὲ ἀρέσκουσιν αὐταὶ αἱ ιστορίαι!

ΒΕΡ. Διηγεῖτο διὰ ήκουσε κατ' ἐκείνη τὴν ἴδιαν περιστασιν ἀπὸ ἕνα πιστὸν θαλαμηπόλον τοῦ πρέσβεως τῆς Βενετί-

ας, μὲ τὸν δποῖον, δμιλῶν δλίγον τὰ ἱταλικὰ, εἰχε σχετισθῆ, δτι δεσποινές μας ἐφαίνετο πρὸς τοὺς πιστοὺς του, ἐὰν δχι ἀμφίβολος ώς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων του, θεοβάτης πολὺ παρωργισμένος.

ΑΑΤ. Πῶς, πῶς;

ΒΕΡ. Εἰχε τότε εἰς τὰς χειράς του τίποτε δλιγάντερον παρὰ τὸν θεοβάτη τῆς Γαλλίας, τὸ δποῖον συμβάν τοῦ ἐπροξέσε τοσαύτην καὶ τοιαύτην χαράν, ὅτε δταν δὲ γγελιαφόρος τοῦ ἀντιβασιλέως τῆς Νεαπόλεως τῷ ἀνεκοίνωσεν τὸ φρούριον τῆς Μαδρίτης τὴν μεγάλην εἰδησιν, ἔμεινεν ἐπὶ τινας στιγμῆς ὁ χρόδος, ἀφωνος, ἀλειποθήμητος σχεδὸν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ εὐκτήριόν του, ἐκλείσθη ἐκεὶ ὑμίσιειν ὡραν διὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεόν.

ΔΑΥΡ. Δὲν εἶχεν ἄδικον, μὰ τὸν ἄγιον Ἰάκωβον!

ΒΕΡΝ. Καὶ δμως θὰ τὸ ἐπίστευες; Ἐκείνος δὲ βασιλεὺς Φραγκίσκος, δὲ πεισματώδης του, ἐκεῖνος δοτις τοῦ διεφίλονεικης τὸ αὐτοκρατορικὸν σέμμα, δοτις τῷ ἐνέπνευσε τόσους φύσους καὶ τοῦ ἐπροξένητο τόσας ἐνοχλήσεις, δταν, αἰχμαλωτισθεὶς ὑπὲρ αὐτοῦ, ὠδηγήθη ἐδῶ τῇ ἀγνοίᾳ τοῦ Καρόλου καὶ μὲ μεγάλην του λύπην ἀπὸ τὸν Λανωά, ἐγένετο δεκτὸς ἀπὸ ὑμᾶς ώς ἐὰν ἵτο δὲ διοίος δ Κάρολος Ε'. ἐπιστρέφων ἀπὸ περιφανῆ νίκην ἢ μᾶλλον ἀπὸ κατάκτησιν. Ἐπρεπε νὰ ἴδῃ τις τὰς δεξιώσεις, τὰς τιμὰς, τὰς διασκεδάσεις, αἰτινες τῷ ἐπεδαψιλεύθησαν εἰς Βαρκελόναν, εἰς Βαλεντίαν, εἰς Γουαδαλαχάραν, εἰς Ἀλκαλὰ Νέαρες, εἰς Βενισάνον, παντοῦ! Εἰς Βαρκελλόνην δὲ κόμησσα Παλαμοῦ, δὲ Κυρία Ισαβέλλη Ρεκουένσενς καὶ δὲ κυρία Ιωάννα τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, σύζυγος τοῦ διοικητοῦ τῆς Καταλωνίας. ἐπιπεύουσαι ἐπὶ κεφαλῆς 22 κυριῶν ἐκ τῶν ἐπιφνεστέρων τῆς χώρας ἐκείνης ἐπορεύθησαν εἰς συνάντησιν του.

ΔΑΥΡ. Αἱ εὐλογημέναι! Τὸ ἀληθὲς εἴναι δτι αἱ γυναῖκες τρελλαίνονται διὰ

τοὺς ξένους καὶ πρὸ πάντων διὰ τοὺς περιφήμους καὶ ἐρωτορόπους πολεμίστας!

**ΒΕΡΝ.** Οὕτως εἶναι δυστυχῶς! Οἱ σύμβουλοι τῆς ἡγεμονίας τῆς Καταλωνίας ἔκαμπον τ' αὐτά· η ἐκκλησία, δπού δέ τοις σιλεὺς ἐλειτουργήθη, ἐστολίζετο μὲ πλούσια σφράσματα, ἐφωτίζετο ἀπὸ πλήθος κηρίων, οὗτος δὲ ἐκάθητο ὑπὸ οὐρανὸν ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς θρανίου. Εἰς Γουαδαλαχάραν δὲ δοῦξ Ἰνφαντάδος ἄρχων τῆς πόλεως ἔδωκε πρὸς τιμὴν του διὰ τρεῖς ἡμέρας κατὰ συνέχειαν λαμπρὰς διασκεδάσεις, ταυρομαχίας, ἵπποδρομίας, λογχομαχίας, εἰς Ἀλκαλὰ ὅλοκληρος δὲ λαὸς τοῦ δποίου προπογύνητο 11,000 σπουδαῖται ἐπορεύθη ἐπισήμως εἰς πρεϋπαντησίν του.

**ΛΑΤΡ.** (δειχγύωρ μεγάλην εὐαρέσκειαν) Αληθές στράτευμα!

**ΒΕΡΝ.** Καὶ ἐπὶ τῶν τερπνῶν δρέων τῶν Μιαύρων εἰς Βενιάνον τῷ προσεφέρθη πρὸς ποικιλίαν ἡ διασκέδασις τοῦ κυνηγίου, τὴν δποίαν αὐτὸς ἡγάπα πολὺ, καὶ ἐπομένως ἐδέχθη, ὥστε σὲ τρεῖς ἑδομάδες, τὰς δποίας ἐδαπάνησε διὰ νὰ διέλθῃ τὴν Ἰσπανίαν ἀπὸ Βενισάνον μέχρι Μαδρίτης, ὑπῆρχεν ἀδιάκοπος σειρὰ θριάμβων. Θὰ ἔλεγες δτι αὐτὸς δὲν ἦτον δητημένος, ἀλλ ὁ νικητής, δὲν δποίος ἤρχετο νὰ αἰχμαλωτίσῃ τὸν βασιλέα μας. Εγὼ πιστεύω δτι ἐκεῖνοι εἰς Γάλλοι εἶναι δῆλοι μάγοι, διότι ἡξεύρουν νὰ μαγεύσουν δῆλους τοὺς ἀνθρώπους.

**ΛΑΤΡ.** (θήθουσιῶν) Τι μὲ λέγεις, φίλε μου! Αἰώνιος δόξα λοιπὸν εἰς τοὺς ἀνδρείους μας στρατιώτας, καὶ ταῦτην τὴν φορὰν εἰς τοὺς εὐγενεῖς ἀκόμη, διότι πράγματι ἐφέρθησαν μὲ μεγάλην εὐγένειαν! Ποῦ ὑπάρχει ἀλλος λαός τόσον γεννατος; Δὲν ὑπάρχει ἀμφισσολία· δὲν αὐτήτης ἵπποτισμὸς ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἰσπανίαν, καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν διὰ πάντας θὰ μείνῃ.

**ΒΕΡΝ.** (μειδιῶν) Διὰ νὰ μετριάσω σμῶς τὸν ἐνθουσιασμὸν σου, πρέπει νὰ σὲ εἴπω διὰ δεκαπέντε ἔτη ὑπέρτερον οἱ

Γάλλοι ἔκαμψαν τὰ αὐτὰ εἰς τὸν ευσιλέα Κάρολον. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ ἐπαρουσίαζον τὰς κλείδας τῶν πόλεων, ἀπὸ τὰς δποίας διήρχετο, ἡνοίγοντα αἱ φυλακαὶ εἰς σημεῖον μεγάλης χαρᾶς ἐν ἐνὶ λόγῳ, η ὑποδοχὴ ὑπῆρξε θαυμασία, ἀνήκουστος.

**ΔΑΤΡ.** (μετὰ κωμικῆς ἐκπλήξεως) Περίεργον! Ήτά ἔλεγέ τις δτι οἱ πλειστοι τῶν ἀνθρώπων λατρεύουσι τοὺς ἴσχυρούς.

**ΒΕΡΝ.** Τοῦτο εἶναι φυσικῶτατον. Δὲν φαίνονται αὐτοὶ διὰ τόσοις θεοῖς; Ἀλλ ἀς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν δμιλίαν μας. Οὐδεὶς Ἰσπανὸς, μὲ δλον τὸν ἵπποτισμὸν μας, εἴπε τίποτε διὰ τὴν μακρότεραν καὶ ἐπίσης αὐτηρὰν φυλάκισιν τῶν ἀνηλίκων τέκνων του (6). Εγὼ δὲν ἔννοω νὰ κατηγορήσω κανένα· δΘεὸς νὰ μὲ φυλάξῃ ἀπὸ τοῦτο τὸ ἀχρείον ἐλάττωμα! ἀλλὰ εἰς τὸν τόπον μας τόσον οἱ μεγάλοι δσον καὶ οἱ μικροὶ χάνονται εὐκόλως εἰς πανηγύρεις καὶ ἐπιδείξεις, αἱ δποίας διαρκοῦν πολὺ δλίγον καὶ δὲν ψηφοῦσι τὰ σκουδαῖα. Ο βασιλέας Κάρολος, δὲν δποίος πάντοτε ἀπεστράψῃ τὰς ἐπιδείξεις, ἐνθυμεῖτο πολὺ καλὰ τὰ συμφέροντά του.

**ΔΑΤΡ.** Μου φαίνεται μάλιστα δλίγον παράπολι!

**ΒΕΡΝ.** Καὶ ἂν η αἰχμαλωσία τοιούτου ἡγεμόνος, δποίος δ βασιλέας Φραγκίσκος, ἀντὶ νὰ τοῦ φέρῃ τὰς ὠφελείας, τὰς δποίας ἐδικαιοῦτο νὰ ἐλπίζῃ, δὲν τοῦ ἔφερε παρὰ νέκες ἐνοχλήσεις καὶ νέοντα κινδύνους, τοῦτο δὲν πρέπει κατ' οὐδένα λόγον ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν βασιλέα Κάρολον, δτις ἐσκόπειε νὰ τοῦ κόψῃ δλίγον τὰ πιερά. ἀλλ ἐναντίας περιστάσεις...

**ΔΑΤΡ.** (ἀποφθεγματικῶς) Οὕτω ἐπέσπε νὰ συμβῇ. Οποίος κυνηγᾷ πολλοὺς λα-

γούς, κανένα δὲν πιάνει.

ΒΕΡΝ. Εἰπέ μου δι, τι θέλεις, ἀλλ' ἐγώ πάντοτε ἔσεβόθην αὐτὸν τὸν ἔνδοξον ἄνδρα, ἂν σχι δι' ἄλλο, διότι ηθέλησε νὰ καταστήσῃ τὴν Ἰσπανίαν βασιλίσσαν τοῦ κόσμου.

ΛΑΤΡ. Μή; πρὸς τοῦτο, ἐγώ νομίζω δι τοῖς εὐτυχεῖς πρέπει νὰ εὐχαριστοῦνται εἰς τὰ ἀγαθὰ, τὰ δόποια δ Θεὸς τοὺς ἔχορήγησε, καὶ νὰ τὰ χαίρωνται ἐν εἰρήνῃ ἡσαντοῦ δι τοῦ δύνανται.

ΒΕΡΝ. (δοτὶς φαίνεται δι τὸν προστοχὴν εἰς τούτους τοὺς λόγους τοῦ φίλου του.) Τί εἶναι ἡ ζωὴ! Τίς δύναται νὰ προτῇ τὸ τέλος του καὶ αὐτὰς ἔτι τὰς ἀποφάσεις του; Οὗτος δι κραταιότατος ἡγεμὼν, ἐπίφροδος εἰς σλους τοὺς ξένους, λατρευόμενος ἀπὸ τὸν λαόν του, ὀμολόγει πρὸ καιροῦ δι την ἡθανάτο ἀντὸν εὐτυχῆ καλλιεργῶν διὰ τῶν ιδίων χειρῶν του διάφορα ἀνθοκομεῖα καὶ λαμβάνων τὰς συμβουλάς μου ἐπὶ τοῦ προκειμένου! Όποιαν δὲ χαρὰν ἡθανόμην ἀκούων αὐτὸν νὰ εὐλογῇ τὸν Παντοδύναμον δοτὶς μᾶς ἐπιδαψίλευσεν καὶ αὐτὰς τὰς ἀθώας τέρψεις τῆς κηπείας, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν εἰς ζωὴν εὐλαβῆ καὶ ἡσυχον, περιπατεκεύονταν, ὡς ἔλεγος, πρὸς ἄλλην ζωὴν ἀπειράκις τελειοτέραν! Ἐφαίνετο, τῇ ἀληθείᾳ, δι τις ἀπήγγελλεν ὥραταν διδαχήν. Μόνος δι ἡγούμενος ἡζεύρει νὰ δμιλῇ τοιουτοτρόπως. Τώρα δύμως δυστυχῶς δι βασιλεὺς δὲν δέν εἶναι πλέον δι την ἡτο.

ΛΑΤΡ. Δὲν ὀμοίαζε τὸν πατέρα του, δοτὶς δὲ τὸ εἴκωμεν μεταξύ μας, ἡτο εἰ; ἀπὸ ἑκείνους τοὺς βλάκας τοῦ ἀστρικοῦ οἴκου.

ΒΕΡΝ. (σχεδὸν ἔτερομος καὶ θεωρῶν περὶ ἑαυτὸν) Τί λέγεις, Δαυρέντιε; ἐτρελάθης;

ΛΑΤΡ. (μετὰ κωμικῆς ἀταραξίας) Έξαν ὀμοίαζε πρὸς τὸν πατέρα του, σὲ θεοῖς δι τὴν θὰ ὀμίλει τόσον ὀταλά, ὡς εἰ λέγεις. Αλλ' ή μήτηρ του ἡτον ίδιην μας, καὶ μητεὶς εἴμεθα εἰς ὅλα οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι νοῦ κόσμου. Προκαλῶ οἰογδήποτε νὰ τὸ ἀρνηθῇ!

(βύλλει μεθ' ὑπερηφάνου καὶ θεατρικοῦ ὑφον, τὴν πυρμῆν ἐπὶ τῆς πλευρᾶς.)

ΒΕΡΝ. (ἀπευθύνων βλέμμα πρὸς τὸν φίλον αὐστηρὸν ἄμα δὲ καὶ φελικόν) Άστροχαστε! Οὔδεις Ἰσπανὸς βεβαίως δύναται νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Αλλὰ πρὸς εἰδησίν σου, ή μακαρίτις βασιλισσα Ιωάννα ἐγεννήθη μὲ πολὺ διλίγον νοῦν. Τοῦτο δὲν τὸ λέγω ἐγώ, ἀλλ' εἶναι γεγονός, καὶ δοις θὰ σὲ εἴπουν τὰ αὐτὰ, φθάνει νὰ μὴν ἡζεύρουν δι τοῖς τόσον φλύαρος.

ΛΑΤΡ. Μπάζ! Αὕτη ὑπέφερεν ἀπὸ διλίγον ὑποχονδρίαν, τίποτε ἄλλο. Οὕτις ἔχει πολὺν νοῦν, σχεδὸν πάντοτε ὑπόκειται εἰς τοιαύτην ἀδιαθεσίαν. Λέγουσιν, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω, δι την ἡγάπα ὑπερβολικὰ τὸν ἀρχιδοῦκα Φίλιππον, δι δόποιος δὲν τὴν ἡγάπα. Μοῦ φαίνεται παράδοξον δι την μία τοιαύτη γυνὴ ἐνδιεφέρετο τόσον διὰ τὸν ἄντρα της! Αἱ ἡγεμονίδες δὲν ἔχουν καιρὸν νὰ ζάνουν εἰς τοιαῦτα πράγματα!

ΒΕΡΝ. Μήπως καὶ αἱ βασιλισσαὶ δὲν ἔχουν καρδίαν καὶ τιμήν;

ΛΑΤΡ. Τί ἡζεύρω ἐγώ;

ΒΕΡΝ. (ἀπειλῶν αὐτὸν ἀστεῖσμοῦ χάριν διὰ τοῦ ψύχωμένου δακρύλου) Βρωμόγλωσσα! Ιδού τὶ λέγει η ἱστορία, τὴν δοπίαν οὐ πολὺ ἀτελῶς γνωρίζεις.

ΛΑΤΡ. Ομίλει σὲ ἀκροάζομαι.

ΒΕΡΝ. Η βασιλισσα, σχι ώραίκα δυστυχῶς, οὔτε ἐλκυστική, τόσον ἐτρελλατεῖτο διὰ τὸν ὀραιότατον, ἀλλ' ἀπιστον σύζυγον της, ὥστε ἔχασε πράγματι τὰς φρένας της καὶ ἔγεινε τόσον ἐνοχλητικὴ ὥστε δι ἀρχιδοῦκ, γενόμενος βασιλεὺς τῆς Καστιλίας μετὰ τὸν θάνατον της πενθερᾶς του Ἰσαβέλλης, προέτεινεν εἰς τὴν Βουλὴν νὰ τῇ ἀφαιρέσῃ πᾶσαν αὐτεξουσιότητα, καὶ τινες μάλιστα λέγουσι νὰ τὴν φυλάξῃ εἰς τόπον κλειστον.

ΛΑΤΡ. Ήρετα ἀνταμοιβή, τῇ ἀληθείᾳ, διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην της καὶ τὴν προΐκα τὴν δοπίαν τῇ ἔφερεν!

ΒΕΡΝ. Καὶ δεῖν δι ἡγεμῶν φθαρεῖς ἀπὸ

τὰς ήδονάς, ἀπέθανεν εἰς ὥλικλαν 28 ἑτῶν, αὗτη κατὰ πρώτον τὸν ἔθυψεν, ἔπειτα εὐθὺς τὸν ἔξέθαψε, καὶ τὸν ἐταρίχευσε· μετὰ ταῦτα ἐνδύσασα αὐτὸν πλουσίως ἡθέλησε νὰ ταῦθη ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς κλίνης, πλησίον τῆς δοπιάς ἡγρύπνει ἀπανθετως δρυγίζομένη τὰ μέγιστα ἐάν καμμία ὑπηρέτρια ἢ ἄλλη οἰαδήποτε γυνὴ ἀτόλμα νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον.

ΛΑΤΡ. (συγκεκινημένος καὶ πλήσσοντος τῆς χειρός του τὸν ὄμορ τοῦ Βεργάρδου) Μὰ τὴν πίστιν μου, εἴται ἄξιος ἀνθρώπος! Πόσα πράγματα γνωρίζεις οὐ, καὶ πόσα ἵγια ἀγνοῶ!

ΒΕΡΝ. (μειδιῶν) Είμαι δώδεκα ἔτη μεγαλήτερός σου καὶ ἔκαστα πολλούς ἀνθρώπους, οἵ δοποὶ πολὺ καλὰ ἤξερουν δσα σὲ λέγω. Ἀλλ᾽ ἀκούσε καὶ τὰ ἐπίλοιπα. Ἐκείνη ἡ δυστυχὴ τὸ πεπεισμένη δτι ὁ λατρευόμενος σύζυγός της θὰ ἀνέζη, διότι τῆς ἐδιηγήθησαν τὴν ἱστορίαν βασιλέως, δοτὶς ἀνέστη δεκατέσσαρα ἔτη μετὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του· διεν ἐάν τις τῶν ὑπουργῶν ἡ συμβούλων ἐπαρουσιάζετο διὰ νὺς συνομιλήσῃ μὲ αὐτὴν δι ὑποθέσεις τοῦ κράτους, αὕτη τὸν διέτατε νὰ ειωπῇ, λέγουσα· περιμείνατε νὰ ἔξυπνήσηθεν κύριός μου.

ΛΑΤΡ. (ἀπομάσσων δάκρυν) Ή ταλαιπωρος! Πόσον θὰ διέφερε; Καὶ ὅμως τυιαύτη ἀδυναμία περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὴν ἀγίαν αὐτῆς μνήμην.

(Ἐξέρχονται τοῦ οἰκείου τοῦ Βεργάρδου πέντε ἡ ἔξι παιδία, τα δοποὶ τρέχουσι πρὸς τὸν πατέρα, δοτὶς ἀροτρεῖς αὐτοῖς τὰς ἀγκάλας.)

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ (μεγαλοφωνως) Ή μητέρα μας εἶπε νὰ σὲ εὐχαριστήσωμεν πατέρα.

ΒΕΡ. (θωπεύων αὐτὰ) Διατί;

Ο ΠΡΩΤΟΤΟΚΟΣ ΗΑΙΣ Δι' ἐξείνα ποὺ μᾶς ἔφερε.

ΛΑΤΡ. Ἐλάτε νὰ σᾶς ἀγκαλιάσω καὶ ἵγια, κατεργαρούδικα (τὰ παιδία τρέχουσι πρὸς αὐτὸν, δοτὶς διατέμει αὐτοῖς τερμάχιον χορδοειδοῦς πήτας ἔπειρ ἰσήγαγε τοῦ θυλακίου του. εἴτα

λαμβάνει τὰ δύο μικρότερα ἔκαστος ἐγκατέρευν δραχμονος καὶ διδένει στρατιωτικῶς μιμούμενος διὰ τοῦ στόματος τὸν ἥχον τοῦ τυμπάνου)

Ο ΠΡΩΤΟΤΟΚΟΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ (λαμβάνω τὸν λαυρέττεον ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ ἀπερδύτου) Μπάρμπα λαυρέντιε, πότε θὰ μὲ πᾶς εἰς τὸ καμπαναρεῖο νὰ ιδω ταῖς καμπάναις;

ΛΑΤΡ. Ὅταν θέλῃς, πουλάκι μου, Τώρα δμῶς πρέπει νὰ φύγω. Τπάγω νὰ σημάνω τὸν δρθρὸν (ἀποθέτει τὰ παιδία ἐπὶ τοῦ ἐδάφους).

ΒΒΡΝ. Ναί, λαυρέντιε, ὑπαγε εἰς τῷ καθηκόν σου.

ΛΑΤ. Πηγαίνω, φίλε μου, ἀλλὰ μετὰ λύπης μου, διότι ἀναγκάζομαι ν' ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὴν τερπνὴν ταύτην θέσιν. Ἐδώ μόνον λησμονῶ τὴν φιλάσθενον σύζυγον, τὰ ραχιτικὰ τέκνα μου καὶ τὰς ἄλλας δυστυχίας μου, διότι ἡ ἐκκλησία δὲν μὲ παρηγορεῖ πλέον. Ἀλλοτε μοὶ ἐφαίνετο δ παράδεισος καὶ δὲν ἔξηρχόμην εἰμὴ ἐξ ἀνάγκης. Σὺ θὰ τὸ ἐνθυμηταί μάλιστα τὰς καλοκαιρινὰς νύκτας ἡθέλησε ἐνιστε νὰ κοιμηθῶ εἰς τὸν ζεῦβανσα, εἰς τὴν χοροστασίαν τοῦ δργάνου ἢ καὶ εἰς ἔξομολογητήριον. Ή μακρὰ ἔξις ἀναμφιβόλως ἐπέφερε τὴν δυστυχὴ ταύτην ψύχραντιν. Βλέπω καὶ τὸν ἴεροκόμου δοτὶς καθαρίζει τὰ δισκοπότυρα καὶ τὰ ἀρτοφόρια, ὡς δ παραμάγειρις πλύνει τὰ ποτήρια, καὶ νὰ ἀναβαίνῃ ἐπάνω εἰς τὴν ιεράν τράπεζαν μὲ πολὺ δλίγον σέβας.

ΒΕΡΝ. (δμιλῶν εἰς τὸ οὖς τοῦ λαυρέττου) Ἄκουσον, λαυρέντιε μοὶ μένουσι ἀχόμη κάμποσα δουκάτα καὶ ἡθελα νὰ λάβω τὴν εὐχαρίστησιν νὰ σου φυνδ χρήσιμος περισσός ερον ἀπὸ κάθε ἄλλην φοράν. Ἀλλὰ ταῦτα θὰ τὰ εἰπώμεν καλύτερα εἰς τὴν οἰκλαν σου.

ΛΑΤΡ. Γενναία καρδία! (προσφέρει τὴν χεῖρα εἰς τὸν Βεργάρδον, δοτὶς περιπαθῶς τὴν θλίβει). Χαλε! Τὸ ἐσπέρας ξαναβλεπόμεθα.

ΒΕΡΝ. Εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ! (καθευντὸς) Διετί δὲν ἡμπορῶ νὰ τὰ εἰ-

πω δύλα εἰς αὐτὸν, τὸν διποίον ἀγαπῶ  
ώς ἀδελφόν; Κρῆμα νὰ ἦναι τόσον πο-  
λύλογος.

**ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ.** Εἰς τὸ καλὸν, μπάρμπα  
Λαυρέντια, εἰς τὸ καλὸν, μπάρμπα Λαυ-  
ρέντια (ὁ Λαυρέντιος ἔξερχεται μετὰ  
σπουδῆς ἐκ τοῦ μέρους, δι’ οὗ εἰσῆλ-  
θε τὰ δὲ παιδία φεύγουσι βλέποντα τὸν  
ηγούμενον ἔξερχόμενον ἐκ μυστικῆς  
τοις θύρας τῆς μονῆς). (\*)

(ἀκολουθεῖ)

## ΜΕΛΕΤΑΙ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

A'.

## ΠΕΡΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

B'.

Τίς η ἱσορρικὴ τῆς μονομαχίας καταγωρή

(Συνέχεια· δρα φυλλ. Θ'.)

Ἔπηρξεν ἐποχὴ καθ' θὺν δι σωματικὴ  
ἰσχὺς ὑπερείχε τοῦ δικαίου καὶ τῆς  
ἀληθείας, αὕτη δ' ἀντικαθίστα τοὺς νό-  
μους καὶ περίστατο ὡς ἀπονομεὺς τῆς  
δικαιοσύνης· η ἐποχὴ αὕτη ἐπεσκίασεν  
ἴlla ἐν γένει τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὴν τὴν  
Ἑλλάδα, ἐν δι σωματικῇ εἰς τοιαύτην τινὰ  
ἐποχὴν ἐπόμενον θὺτο ν' ἀνατείλῃ η  
μάστις τῆς μονομαχίας. 'Ο Διόδωρος ἀ-  
ναφέρει δτι προσήλθεν ἐκ τῶν πολε-  
μικωτέρων τῆς ἀρχαίας ἐποχῆς ἔθνων,

τῶν Γαλατῶν καὶ Γερμανῶν, θὺτο δὲ  
ἄγνωστος τοις Ιουδαίοις, Ἕλλησι καὶ  
Ρωμαίοις·<sup>1)</sup> δο Μοντέσκιος ἀποδεχόμενος  
τὴν ἴστορικὴν ταύτην τῆς μονομαχίας  
καταγωγὴν ἐπιφέρει δτι παρὰ τοῖς πο-  
λεμικοῖς αὐτοῖς λαοῖς η γενναιότης πα-  
ρίστατα ως τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ δίκαιον,  
ἐνῷ η δειλίκη ἐθεωρεῖτο ως ἐνδειξίς τού-  
ναντίου.<sup>2)</sup> ἐπόμενον θὺτο ως ἐκ τῆς ἰ-  
διότητος τῆς μονομαχίας νὰ προέλθῃ  
αὕτη ἔξι έντονος ἀπολιτιστῶν καὶ μὴ ἀ-  
ναγνωρίζοντων ἄλλην ἀρχὴν η τὸ δί-  
καιον τοῦ ἴσχυροτέρου διὰ τὸν αὐτὸν  
λόγον δὲν φαίνεται παραδοξός η ἄγνωσ-  
αυτῆς παρὰ τοῖς Ἕβραιοις, Ἕλλησι καὶ  
Ρωμαίοις, ως ἔθνεσιν ἀνέκαθεν ὅποι σο-  
φιατάτων νόμων διοικηθεῖσι, καὶ συνε-  
πῶς τὸν νόμον ἀντὶ τῆς ἀτομικῆς ἴ-  
σχύος ἀναγνωρίσασθε τὰ πολεμικὰ δι-  
μως στίφη, ἀτινα διὰ τῶν κατακτή-  
σεων ἐπιβάλλονται τὰ ἔσωτῶν συστήματα  
καὶ συνήθως μεταφυτεύουσιν, δπου καὶ  
ἄν ἐπεκτείνωσι τὴν φθοροποιὰν ὅπερ-  
ξίν των, ἐπόμενον θὺτο νὰ διασώσωσι  
καὶ τὴν μάστιγα ταύτην, περιβάλλοντες  
ἰδίως αὐτὴν διὰ τρόπου πολλοὺς δυνα-  
μένους νὰ προσελκύσῃ τὸ φευγόντοις  
κυρίως σύστημα τὸ ἀνυψώσαν τοὺς  
λεγομένους ἄρχοντας εἰς θαυμὸν προά-  
γοντα τὴν περιφρόνησιν τοῦ πλησίουν  
καὶ τῆς πολιτείας ἐν γένει, τὸ σύστημα  
τοῦτο κατέστησε τὴν μονομαχίαν ἀληθῆ  
πρόληψιν, μεγίστην ἔντεῦθεν ἐπιρροὴν  
ἐνασκήσασαν ιδίως κατὰ τὸν μεσαιώνα,  
ὅτε δ ἐγωιτιμὸς προήχθη μέχρι τοῦ  
θαυμοῦ τῆς περιφρόνησεως καὶ αὐτῶν  
τῶν τέκνων αὐτῶν· η ἐποχὴ αὕτη ὑ-  
πηρξεν η παρασχοῦσα τὴν δαψιλεστέ-  
ραν τῆς μονομαχίας τροφὴν, καὶ ὑπὲρ  
πᾶσαν ἄλλην ὑπὲρ τῆς ἑδραιώσεως αὐ-  
τῆς συντελέσσασθε η ιδέα τῆς μεγάλης  
ἀξίας τοῦ προσώπου, προϊὼν οὖσα κατ'  
ἔξοχήν γερμανικὸν, ἔθηκε τὰς πρώ-  
τας βάσεις τῆς μονομαχίας καὶ προ-

(\*) Τὰς ἐν τῇ σκηνῇ ταύτη σημειώσεις καθὸ  
διλίγον ἐκτενεῖς, καὶ οὐχὶ διλίγον σπουδαίας ως  
ικ τοῦ ἴστορικοῦ αὐτῶν ἐνδιαφέροντος, θέλομεν  
δημοσιεύσεις εἰς τὸ προσεχὲς φυλλάδιον, μὴ δυ-  
ναμένοις ἀφ' ἐνδε μὲν νὰ καταχωρίσωμεν αὐτὰς  
τοιχήρους ἐν τῷ περόντι φυλλάδιῳ ἐνεκα τῆς  
πικιωρευθείσης ὑλῆς, μὴ θέλοντες δ' ἀφ' ἐτέρου  
νὰ τὰς ἀκρωτηριάσωμεν.

S. Z. A.

ZAK. ΑΝΘ. ΕΤΟΣ. Α'.

(1) Διοδ. Σικελ. 616. 5 κεφ. 28.

(2) Montesquieu Esprit des lois liv 28, chap 17.